Nr 39

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om intensifierad utbildning av teckenspråkkunniga personer.

Motionen

I motionen 1973:1230 av fru Frænkel (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att skolöverstyrelsen ges i uppdrag

a) att snabbutreda möjligheterna för de döva att få tillgång till tolkar,

b) att ge föräldrar till döva barn ökad utbildning i teckenspråk,

c) att genom att använda film och ITV öka utbildningen av teckenspråkkunniga personer.

Motionären uttalar att det råder brist på teckenspråkkunniga personer, som kan tjänstgöra som tolkar för döva och som kan meddela undervisning i teckenspråk. Skolöverstyrelsens tolk- och teckenspråklärarutbildning bör enligt motionären intensifieras, effektiviseras och förlängas, och vidare bör antalet kurser ökas. Motionären framhåller vikten av att man får fram så många lärare i teckenspråk att alla föräldrar till döva barn kan få utbildning. Hon pekar vidare på möjligheten att använda ITV och film m. m. i undervisningen så att man effektivt kan tillvarata den lilla grupp som är kunnig nog att leda teckenspråklärar- och tolkutbildning. Vad motionären önskar är en utökning både av utbildningens innehåll och av antalet utbildningsplatser.

Utskottet

Riksdagen har tidigare i år behandlat ett betänkande av socialutskottet (SoU 1973:12) i vilket bl. a. redovisats en rad åtgärder som under årens lopp vidtagits för att förbättra de dövas och hörselskadades möjligheter till kommunikation med omvärlden. Bakom de nu föreliggande yrkandena i motionen 1973:1230, som alla syftar till att ytterligare förbättra dessa kommunikationsmöjligheter, ligger uppenbarligen den uppfattningen att samhället har ett betydande ansvar härvidlag – en uppfattning som utskottet delar.

Vad först gäller möjligheterna för de döva och hörselskadade att få tillgång till tolkhjälp konstaterar utskottet att skolöverstyrelsen dels nyligen sänt ut en enkät för att få fram ett bättre underlag än hittills för en bedömning av tillgången på tolkar, dels i årets anslagsframställning begärt ökade medel till tolkutbildning i avsikt att kunna både öka antalet utbildningsplatser och differentiera utbildningen. Utskottet räknar med att överstyrelsen fortlöpande verkar för att tolkutbildningen i möjligaste mån får en sådan omfattning och ett sådant innehåll att den svarar mot föreliggande behov. Med anledning härav finner utskottet inte nu anledning att göra någon framställning till Kungl. Maj:t om en snabbutred-

ning av möjligheterna för de döva att få tillgång till tolkar.

Förutom tolkutbildning, dvs. utbildning av redan teckenspråkkunniga personer så att de kan tjänstgöra som dövtolkar i mer eller mindre kvalificerade sammanhang, behandlas i motionen 1973:1230 frågan om grundläggande utbildning i teckenspråk för föräldrar till döva barn.

Utskottet konstaterar att det numera torde råda ganska stor enighet om att teckenspråket är ett mycket värdefullt kommunikationsmedel för de döva och hörselskadade. Det föreligger därför ett kontinuerligt behov av utbildning i detta språk, och sådan utbildning ordnas också i olika sammanhang och av skilda huvudmän – bl. a. medverkar Stockholms och Örebro läns landstingskommuner. Däremot har skolöverstyrelsen inte för närvarande någon dylik utbildning. Utskottet anser sig kunna utgå ifrån att behovet av utbildning i teckenspråk uppmärksammas av de statliga och kommunala myndigheter och organ som kommer i kontakt med problemen och att detta leder till konkreta åtgärder.

Bakom yrkandet i motionen 1973:1230 om föräldrautbildning i teckenspråk torde ligga det förhållandet att det förekommit och alltjämt förekommer olika åsikter om på vilket stadium man bör sätta in teckenspråkundervisning för döva och svårt hörselskadade barn. Utskottet vill särskilt nämna att det torde ha förekommit att en negativ uppfattning av teckenspråkets värde lett till att föräldrar och andra som umgås med döva och hörselskadade barn inte har sådana kunskaper i teckenspråk att den önskvärda kontakten kan uppnås. Inte minst i dylika fall är det givetvis angeläget att utbildningsmöjligheter står till buds. Med hänsyn till vad utskottet nyss sagt om uppmärksammande av behovet av utbildning i teckenspråk anser utskottet dock inte att det finns tillräckliga skäl för riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om att skolöverstyrelsen får i uppdrag att anordna den utbildning av föräldrar till döva barn som motionären önskat.

Möjligheterna att öka utbildningen av teckenspråkkunniga personer genom användning av film och ITV bör givetvis beaktas av dem som ordnar dylik utbildning, och något särskilt uppdrag till skolöverstyrelsen i detta hänseende torde inte vara behövligt.

Med hänsyn till vad ovan anförts avstyrker utskottet motionen 1973:1230 och hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:1230.

Stockholm den 1 november 1973

På kulturutskottets vägnar
LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Larsson i Vänersborg (s), herr Källstad (fp), fru Berglund (s), herrar Nilsson i Agnäs (m), Leander (s), fru Frænkel (fp), herrar Green (s), Andersson i Örträsk (s), fru Mogård (m), fröken Eliasson (c), fru Johansson (s), herrar Norrby i Gunnarskog (c), Sörenson (s) och fru Nordlander (vpk).